

**Джерелознавчі
та біографічні студії**

Історіографічна традиція Законодавчої комісії 1767-1768 рр. на сторінках українського часопису «Киевская старина» (1882-1906)

У статті проаналізовано внесок журналу «Киевская старина» у формування історіографічної традиції Законодавчої комісії 1767-1768 рр.

Ключові слова: Законодавча комісія 1767-1768 рр., «Киевская старина», історіографічна традиція.

Дослідження Законодавчої комісії 1767-1768 рр., визначення її ролі та місця в історичному процесі здавна привертало увагу істориків. Поворотним часом для її вивчення стали 60-70-і рр. XIX ст. По-перше, в цей час з'явилися великі документальні публікації (які продовжувалися і згодом), присвячені Комісії зі створення нового «Уложення»; по-друге, в другій половині XIX ст. остаточно сформувався тип суспільно-політичного та літературного щомісячника, розрахованого на мислячих людей, інтелігенцію; по-третє, скасуванням цензурних правил і створенням умов для науково-літературної діяльності після цензурної реформи 1865-1866 рр. були зняті заборони на історичні дослідження.

У цей час виходять авторитетні журнали різноманітного спрямування, які починають активно публікувати матеріали з історії Законодавчої комісії. Ці публікації дали абсолютно нову основу для вже наукових узагальнень і призвели до появи детальних наукових досліджень окремих аспектів діяльності законодавчого зібрання 1767-1768 років.

Власне художньо-літературні та науково-публіцистичні журнали XIX ст.: «Русский вестник» (1856-1906), «Отечественные записки» (1839-1884), «Вестник Европы» (1866-1918), «Дело» (1866-1888), «Заря» (1869-1872), започатковані у 1861 р. Київським університетом «Университетские Известия» зробили значний внесок у формування історіографічної традиції Законодавчої комісії зі створення нового «Уложення» 1767-1768 рр. в другій половині XIX – початку XX ст.

Вагомий вклад у дослідження проблематики Законодавчої комісії зі створення нового «Уложення» 1767-1768 рр. та розвиток її історіографічної традиції вніс перший український історичний журнал «Киевская старина», який видавався у Києві у 1882-1906 рр. і був центром науково-просвітницької діяльності та відіграв помітну роль у розробці та популяризації знань з минулого України.

Діяльність журналу та матеріали, опубліковані на його сторінках, досліджувались істориками, мовознавцями, краєзнавцями та спеціалістами інших галузей науки. У новітній історіографії з-поміж великої кількості літератури, присвяченої аналізу досліджень з історії видання, публікацій та тематичного наповнення часопису «Киевская старина», що включає в себе різнопланові статті та розвідки, монографії, дисертаційні дослідження, варто виокремити праці В. М. Матях [1], М. Г. Палієнко [2], Т. В. Поліщук [3].

Дослідницькі матеріали «Киевской старины», відбиваючи безпосередньо наукові концепції їхніх авторів, типові для епохи їх створення тенденції, відіграють роль важливого джерела для вивчення історичної думки, ідей і поглядів української громадськості кінця XIX – початку XX ст., що до певної міри позначилося і на формуванні історіографічної традиції Законодавчої комісії 1767 року.

На думку М. Г. Палієнко пильна увага співробітників «Киевской старины» до історії XVIII ст., в т. ч. Законодавчої комісії 1767-1768 рр. пояснювалась тим, що саме в цей період відбувалися кардинальні зміни в усіх сферах життя ук-

раїнського суспільства, які призвели до нівелювання його національних особливостей [4].

Публікуючи документи та роботи, присвячені Законодавчій комісії, співробітники «Киевской старины» намагалися обґрунтувати історичне право українців на національну автономію в межах Російської імперії.

На сторінках журналу тема Законодавчої комісії 1767-1768 рр. та участі в ній українських представників була однією з провідних протягом усього періоду його існування. Зрозуміло, що публікації «Киевской старины», присвячені Комісії 1767 р., незважаючи на їх широкий спектр, не були рівноцінними ні за актуальністю та глибиною порушених проблем, ні за характером та науковою значимістю. Однак, саме «Киевской старине» належить першість у публікації матеріалів Комісії.

Пропонована розвідка має на меті висвітлення процесів становлення, формування та розвитку наукового інтересу до історії Законодавчої комісії 1767-1768 рр., що знайшли своє відображення на сторінках «Киевской старины».

Ми не ставимо собі за мету дати детальний огляд усіх публікацій з історії Комісії, надрукованих у часописі, а обмежились лише завданням накреслити основні напрями її вивчення, показавши конкретні досягнення дослідників у певний проміжок часу.

Основна увага дослідників зосереджувалася на постановці й вирішенні такої кардинальної проблеми, як прагнення і сподівання українського суспільства обґрунтувати і відстояти свої автономні права. Вони намагалися в конкретно-історичному проміжку часу поновому осмислити суть цієї неординарної події в історії другої половини XVIII ст. та ставили перед собою конкретне завдання чи проблему і намагалися розв'язати її з урахуванням досягнень сучасної їм історичної думки та власної дослідницької сумлінності.

Безсумнівним досягненням редакції «Киевской старины» стало введення до наукового обігу значної кількості нових документальних даних з історії Комісії.

Яскравим документальним свідченням української історії другої половини XVIII ст. є «накази малоросійським депутатам» 1767 р., які

вперше були опубліковані саме на сторінках «Киевской старины» [5].

Ці накази, на думку їх упорядників, являли собою інструкції трьох станів (шляхетства, міщанства та козацтва) депутатам до Законодавчої комісії 1767-1768 рр., у яких вони, на думку імператриці, мали «висловити свої потреби і запропонувати заходи щодо удосконалення існуючого ладу» [6].

Публікація наказів малоросійським депутатам до Законодавчої комісії 1767-1768 рр. розпочалася «Киевской стариной» в 1888 р. Основою для публікації слугували матеріали до історії Комісії із рукописної збірки М. Й. Судієнка.

У передмові до публікації редакція «Киевской старины» вказувала на велике значення та важливість публікованих документів і залишала за собою право в найближчих випусках присвятити «наказам» спеціальну статтю.

За видовими ознаками усі документи редакція поділила на три групи: шляхетські накази та прохання, куди увійшли накази від глухівського, чернігівського, прилуцького, переяславського, лубенського, полтавського, гадяцького і миргородського шляхетства; міські накази Глухова, Чернігова, Погара, Стародуба, Полтави і Лубен та накази козацтва чернігівського, стародубського, прилуцького і миргородського полків. Таким чином, дана публікація є неповною. Із наказів, які до того ще ні разу не публікувались, в розпорядження редакції потрапили лише деякі: шість наказів від шляхетства, шість від міст і чотири від козаків, загалом шістнадцять. Переважно це були копії, лише п'ять документів були оригінальними.

Окрему групу склали прохання малоросійських депутатів, виписки на підтвердження привілейованого становища малоросійського шляхетства, зокрема із статуту Великого князівства литовського, договірних статей Б. Хмельницького, Д. Многогрішного, І. Мазепи; документи, що стосуються порядку, організації та перебігу виборчої кампанії: рапорти та донесення на ім'я президента Малоросійської колегії й генерал-губернатора Лівобережної України П. О. Рум'янцева, списки присутніх під час виборів депутатів; матеріали, що містять інформацію про казусні випадки, які траплялися в ході виборів: скарги виборців на дії ад-

міністрації в ході виборчого процесу, відмова гадяцького полковника Антона Крижановського від звання дворянського депутата і т.п.

До актових документів можна віднести також циркулярний лист П. О. Рум'янцева про вибори депутатів та розклад виборів із зазначенням місця та дати їх проведення.

В 1889 р. «Киевской стариной» був опублікований «Алфавитный указатель личных имен к «Наказам малороссийским депутатам 1767 года» [7].

Серед понад 450 авторів та кореспондентів «Киевской старины» був й історик, громадський діяч та відомий бібліофіл Григорій Олександрович Милорадович (1839-1905), який відіграв помітну роль у розвитку історичних досліджень і краєзнавчого руху в Україні [8].

Г. О. Милорадович уважно стежив за науковою періодикою і оперативно реагував на помилки і похибки, що подеколи траплялися у публікаціях. Зокрема, він оприлюднив кілька суттєвих уточнень до вказаних у передмові до публікації Наказів малоросійським депутатам 1767 р часу й місця першої публікації Наказу Малоросійської колегії [9].

У цій передмові сказано, що наказ Малоросійської колегії вперше було опубліковано в 43 томі Збірника російського історичного товариства [10]. Г. Милорадович натомість зазначає, що вперше «Наставление малороссийской коллегии» було надруковано в «Отечественных записках» у 1830 р. (Ч. 41, березень – квітень). Вдруге його опублікували в 3-й книзі «Чтений Московского Общества Истории и Древностей Российских за 1858 р., а у 1858 р. воно вийшло окремим відбитком у Москві При цьому було також надруковано заперечення на цю настанову депутата Григорія Полетики, яке Г. О. Милорадович повідомив Й. М. Бодянському [11].

Таким чином, комплекс документів, опублікованих у «Киевской старине», відображає організацію виборів та підготовчу роботу української громадськості до участі в Комісії і має непересічне значення для вивчення прагнень українських автономістів другої половини XVIII ст. Певним недоліком цієї публікації, як слушно зауважує М. Палієнко, була відсутність приміток та коментарів до тексту [12].

На нашу думку, безпосереднє відношення до Комісії 1767 р., має таке важливе документальне свідчення середини – другої половини XVIII ст. – епохи остаточної руйнації української автономності і ліквідації Гетьманщини, як «Прошение малороссийского шляхетства и старшин, вместе с гетманом о восстановлении разных старинных прав Малороссии, поданное Екатерине II в 1764 г.», вперше репрезентоване «Киевской стариной» у 1883 р. за поданням професора університету св. Володимира історика О. Ф. Кистяківського [13]. Цей документ друкувався за неповною копією, виявленою О. Кистяківським в архівах М. Г. Репніна.

Безпосередню участь у створенні цього документу брав майбутній депутат Законодавчої комісії Г. А. Полетика [14].

«Прошение» містило програму відродження широкої державної автономії України, хоча у передмові до нього редакція вказувала на вузькостанові інтереси української верхівки і підкреслювала, що «в цій всенародній заяві потреб і прагнень немає нічого народного» [15].

Незважаючи на те, що у передмові до публікації є ряд неточностей та і сам текст опублікованого «Прошення» був лише неповною його чернеткою, на що вказав свого часу О. К. Струкевич [16], цей документ співзвучний із тими заявами і прагненнями, які знайшли своє відображення у наказах українського суспільства до Комісії 1767-1768 рр.

Варто відзначити, що редакція «Киевской старины» вказувала на спорідненість згаданого вище «Прошення» з «речью неизвестного малороссийского оратора, произнесенною на каком-то собрании малороссийских чинов», опублікованої на сторінках часопису у 1882 р. [17].

Автором цієї промови був Григорій Полетика, яку він виголосив у вересні 1763 р. на Генеральній раді старшин у Глухові [18]. Основною ж ідеєю виступу промовця було те, що занепад Гетьманщини можна зупинити, поновивши її політичну автономію та традиційні права.

У 1883 р. «Киевская старина» надрукувала промову депутата Війська Запорозького Мойсея Скапи, виголошену ним у Великих зборах Комісії 23 липня 1768 р. [19]. Публікація супроводжується передмовою П. О. Китицина, в якій йдеться, що в заклику Катерини II до

вираження своїх потреб і бажань суспільство, в т. ч. і запорозьке козацтво, побачило «надію на здійснення заповітних мрій, які плекали всі верстви населення, не замічаючи загального потоку життя, яким були знесені ліберальні тенденції самого «Наказу» [20].

Крім актових матеріалів у «Киевской старине» друкувалися документи з особистих архівів українських істориків та патріотів, які пробуджували національну свідомість українського народу, закладали фундамент історичних знань і, усвідомлюючи важливість джерельної спадщини для майбутніх поколінь, розпочали благородну справу її збирання, вивчення і збереження. Епістолярні джерела є носіями соціокультурної інформації про життя і діяльність відомих особистостей, про історію країни і часу, в якому вони жили. Особливе місце серед них займає епістолярна спадщина активного депутата Законодавчої комісії Григорія Полетики.

На сторінках часопису «Киевская старина» була опублікована значна кількість праць О. М. Лазаревського – одного з ініціаторів створення журналу та члена першої його редакції.

У № 4 журналу за 1891 р. із рукописної колекції «відомого збирача пам'яток малоросійської старовини» В. В. Тарновського він опублікував уривки із сімейного архіву Полетик [21]. У передмові до публікації з великої родини Полетик вчений справедливо виділяє Григорія Андрійовича Полетику, який, на його переконання, займає одне з чільних місць з-поміж діячів другої половини XVIII ст. завдяки своїй пристрасті до освіти і громадській діяльності, передусім як депутата Катерининської комісії [22].

Аналізуючи діяльність Г. Полетики як депутата лубенського шляхетства в Комісії 1767-1768 рр., О. М. Лазаревський виокремлює дві його записки: «Возражения депутата Григория Полетики на наставление малороссийской коллегии господину же депутату Дмитрию Наталину» і досить розлогу думку на «Проект прав благородных», що розглядався на засіданні Великих зборів Комісії 21 серпня 1768 р. Саме ці дві записки, а особливо друга, створили Г. Полетиці репутацію людини, «яка славилася своєю вченістю і патріотизмом до свого краю» [23].

У 1893-1895 рр. на сторінках часопису О. М. Лазаревський опублікував частину

листів Г. А. Полетики та його адресатів [24]. Щоправда, сучасні дослідники його творчості відзначають не зовсім зрозумілий принцип відбору упорядником епістолярію [25].

Саме тому можливо і має рацію Н. О. Герасименко, яка стверджує, що ці листи, на думку О. М. Лазаревського, «містять цінні і поки що єдині матеріали для ознайомлення з життям багатого українського поміщика кінця XVIII ст.» [26]. Однак, ми схильні вбачати в авторові цих епістол передусім поборника автономії України та захисника її «прав і привілеїв» в ході законодавчого зібрання 1767-1768 рр.

В 1890 р. в «Киевской старине» С. Д. Нос опублікував «Благодарственное письмо Гр. Андр. Полетики», адресоване його виборцям за обрання депутатом до Комісії [27]. Григорій Полетика був дуже радий та схвильований обранням його в депутати і в листі виражав шляхетству лубенського полку свою вдячність за виявлені йому честь і високу довіру, а також і свої погляди на обов'язки депутата, головними з яких він вважав старанність та любов до вітчизни, а також відстоювання її інтересів, що полягало в «прямом искании вашей и всего общества пользы» [28].

Епістолярна спадщина Григорія Полетики, вміщена на сторінках «Киевской старины», відкриває широкі можливості для дослідників як для біографічного синтезу, так і для включення їх в розуміння самих різних аспектів української історії XVIII ст., передусім Законодавчої комісії Катерини II.

Про настрої українського суспільства під час роботи Законодавчої комісії 1767-1768 рр. з приводу ліквідації гетьманського управління на прикладі сотенного осавула Матвія Новика, який говорив про відновлення козацьких вольностей, йдеться у статті П. С. Єфименка «Один из протестовавших», опублікованій «Киевской стариной» в 1882 р. [29].

На сторінках «Киевской старины» М. Ф. Владимирським-Будановим аналізувалися проекти київської губернської канцелярії, представлені до Єлизаветинської та Катерининської законодавчих комісій [30].

Один тільки епізод, який мав місце під час виборів в Україні, а саме вибори від Ніжинського і Батуринського, досліджував на сторін-

ках «Киевской старины» В. І. Щербина, який вказував на те, що Маніфест про вибори депутатів в Комісію спричинив в Україні значне бродіння. Він відзначав той факт, що збереження своїх «прав і вольностей» цікавило місцеве населення більше, ніж абстрактні ідеї французької просвітницької літератури, на підставі яких повинне було створюватися нове законодавство [31].

В. Щербина віднайшов копію прохання про помилування ініціаторів «Ніжинської справи», яке було надане на ім'я імператриці Долінським і його товаришами в жовтні 1769 р., і наводить повністю його текст [32].

В 1894 р. «Киевская старина» опублікувала статтю М. П. Василенка «К истории малорусской историографии и малорусского общественного строя», в якій автор влучно зауважив, що історія України, якщо не вважати літописів XVII – початку XVIII ст., звернула на себе увагу в середині XVIII ст. в епоху Законодавчої комісії Катерини II [33]. У статті М. П. Василенко аналізує історичні записки Г. Полетики, написані ним під час та по завершенні роботи Комісії, в яких чітко і виразно простежується та лінія, яку проводив і захищав автор під час її засідань.

На думку М. П. Василенка, Законодавча комісія по створенню нового «Уложення» створила умови, за яких знайомство з минулим України стало необхідністю, а Г. Полетика одним з перших розпочав його і прямо чи опосередковано сприяв пробудженню в українській інтелігенції прагнення до самосвідомості, яке знайшло своє відображення у вивченні та усвідомленні своєї історії. Саме тому М. Василенко стверджує, що власне з Г. Полетики слід починати українську історіографію [34].

Стаття В. С. Іконникова, вміщена у чотирьох номерах журналу «Киевская старина» за 1904 р., являла собою послідовний виклад історії Києва з акцентуванням уваги на питаннях політичної, економічної та соціальної історії міста, у яких відображена також участь Києва в роботі Законодавчої комісії 1767-1768 рр. [35]. Автор, зокрема, вказував на тенденцію київського наказу до збереження місцевих прав і наголошував, що вона була притаманна також українському шляхетству і духовенству. Характерною ж рисою київського наказу, на

думку В. Іконникова, є те, що він не виходить за межі місцевих інтересів [36].

Непересічне значення для формування уявлень про Законодавчу комісію 1767-1768 рр. та діяльності в ній українських депутатів мають роботи Д. І. Багалія та співробітника «Киевской старины» І. В. Теліченка, вперше опубліковані в «Киевской старине».

На момент публікації статті Д. І. Багалія «К истории Екатерининской комиссии для составления проекта Нового Уложения» була видана лише незначна частина наказів, до яких він долучив нові матеріали зі справ харківського губернського правління. Введені до наукового обігу документи містять відомості про хід виборів в Слобідсько-українській губернії, а також про подальшу діяльність слобідсько-українських депутатів в Комісії, що, на думку Д. Багалія, представляє не лише місцевий, але і загально-історичний інтерес [37].

Стаття Д. Багалія відзначається чіткими і логічними висновками. Не погоджуючись з думкою Д. В. Поленова про те, що майже скрізь вибори відбувалися так само, як і в столицях, історик наводить свої контраргументи; в «справі межиріцьких обивателів» чітко простежує реакцію проти нових змін в житті слободян; «у багатьох відношеннях чудовими» називає думки депутата від козаків хоперської фортеці Андрія Алейникова про заборону мати кріпаків; відзначаючи надзвичайну радикальність проектів ахтирського депутата Дзюби, зазначає, що вони не могли мати практичного значення в умовах, коли крупна поземельна власність стрімко набирала сили [38].

Перша спроба синтезувати відомості депутатських наказів від українських земель належить Івану Теліченку. Протягом 1890-1891 рр. вперше у журналі «Киевская старина» була опублікована його робота «Сословные нужды и желания малороссиян в эпоху екатерининской комиссии» [39], яка згодом вийшла окремою книгою.

Він обирає за мету скромне завдання «зведення та групування станових потреб та бажань малоросіян». Джерельну базу його дослідження склали всі опубліковані на той час накази депутатам Комісії 1767-1768 рр. від Малоросійської губернії та Війська Запорозького. Історик зазна-

чає велику інформаційну цінність цих документів не тільки для дослідження внутрішнього устрою, суду, народного господарства та просвітництва, але й для історії розвитку політичних ідей активної частини українського суспільства. Особливо важливі, на думку І. Теличенка, відомості наказів для розуміння реакції населення на остаточне включення колишньої Гетьманщини до «величезного тіла сильної держави», його самосвідомості та світогляду [40].

Накази, розвиває думку дослідник, являли собою відповідь українського народу на політику катерининського царювання, і тому дозволяють «порівняти та оцінити погляди російського уряду та малоросійського народу на один і той же предмет – занепад та руйнацію внутрішнього ладу Малоросії». Специфічну особливість українських наказів І. Теличенко вбачає у тому, що вони відзначені сильним антиасиміляційним струменем [41].

На наказах українського шляхетства, представлених в Законодавчу комісію, Д. П. Міллер досліджував на сторінках «Киевской старини» процес еволюції козацької старшини в дворянство [42].

Аналізуючи права української старшини, Д. Міллер наводить перелік шляхетських прав та вольностей, який виголосив Г. Полетика з трибуни Великих зборів Комісії [43].

На думку Д. П. Міллера, українській старшині не було сенсу бажати заміни своїх широких прав правами російського дворянства, оскільки воно користувалось більшими перевагами, ніж російське дворянство. Саме в силу цього переконання дослідник не бачить серед привілейованого стану малоросійського суспільства прагнення до перетворення в дворянство. Неодноразові ж прохання малоросійської козацької старшини про зрівняння з російськими табельними чинами, які мали місце до моменту скликання Комісії, як зауважує автор, були викликані не бажанням перетворитися в дворян, а тільки прагненням гарантувати себе від «всерайнейшого упослеження» при зіткненні з великоросійською військовою і цивільною владою. Саме тому, стверджує він, малоросійським старшинам необхідно було добитися точного, передбаченого законом, зрівняння своїх чинів з російськими табельними [44].

Шляхетські накази, на думку Д. Міллера, засвідчили про розвиток в свідомості української верхівки тенденції до станової відокремленості, що йшла назустріч об'єднавчій централізаторській політиці російського уряду [45].

В. О. Пархоменко хоча і не займався спеціально дослідженням Законодавчої комісії, проте аналізуючи на сторінках часопису боротьбу малоросійського духовенства за свої права у XVIII ст. відзначав, що тільки в 1767 р. під час роботи Комісії воно вкотре «підняло свій голос за збереження своїх давніх малоросійських прав, звичаїв і вольностей» [46].

Свого роду дороговказом народним послам до Державної думи, які мають докласти усіх сил, щоб «здобути державі новий життєвий лад і законні права кожному народу» є стаття В. М. Доманицького [47]. Для реалізації цих намірів автор пропонує дослухатись до голосу українських депутатів, обраних до Комісії 1767 р. Як програму дій для депутатів наводить уривки з наказу лубенських міщан і козаків стародубського полку, коли «українські послы – шляхетські, городянські та козацькі (йдеться про депутатів 1767 р. – А. М.), обрадившись разом, в цій справі таку постанову зробили: щоб було повернуто в цілості усі давні права, привілеї, вольності, свободи та звичаї усіх загалом і кожного чину (стану) зосібна» [48].

На послів до Думи покладає те, чого сподівались від попередніх депутатів – з огляду на те, що «життя України безправне й поневолене урядом братнього народу, до якого Україна в спілку пристала» і не повинно далі таким бути, то «треба давні права українському люду вернути. Це одно і найголовніше» [49].

Отже, публікуючи документальні джерела та матеріали Законодавчої комісії 1767-1768 рр., а також ряд робіт з її історії, український журнал «Киевская старина», намагаючись обґрунтувати теорію української національної самобутності і сприяти формуванню національної наукової спільноти, відіграв значну роль у формуванні історіографічної традиції Законодавчої комісії зі створення нового «Уложення» 1767-1768 рр. в другій половині XIX – на початку XX ст. та зробив вагомий внесок у формування джерельної бази її наукового пізнання.

Джерела та література

1. Матях В. М. Біля витоків «Киевской старины» (До 110-річчя виходу першого номеру журналу) / В. М. Матях // Український історичний журнал (далі – УІЖ). – 1992. – № 1. – С. 142-150; вона ж. Історія українського козацтва в публікаціях журналу «Киевская старина» // УІЖ. – 1992. – № 9. – С. 26-36; вона ж. Проблеми історії України XVI-XVIII ст. у висвітленні журналу «Киевская старина»: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.09 / Матях В. М.; АН України, Ін-т історії України. – К., 1993. – 17 с.; вона ж. Основні напрями дослідження історії Гетьманщини на сторінках часопису «Киевская старина» / В. М. Матях // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку: матеріали Четвертих Всеукраїнських історичних читань / НАН України, Ін-т історії України, Черкаський держ. пед. ін-т; відп. ред. В. Смолій. – К.; Черкаси, 1994. – С. 162-165.
2. Палієнко М. «Киевская старина» у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.) / М. Палієнко. – К.: Темпора, 2005. – 384 с.; вона ж. «Киевская старина» (1882-1906): Систематичний покажчик змісту журналу. – К.: Темпора, 2005. – 608 с.
3. Поліщук Т. Публікація мемуарів на сторінках часопису «Киевская старина»: проблематика, систематизація, аналіз / Тетяна Поліщук // Гілея. Науковий вісник / Українська академія наук, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Кураса НАН України. – К., 2009. – Вип. 19. – С. 72-80.
4. Палієнко М. «Киевская старина» у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.). – С. 101.
5. Наказы малороссийским депутатам 1767 года и акты о выборах депутатов в Комиссию сочинения уложения // Киевская старина (далі – КС). – Приложение. – 1888. – Т. 20. – № 1/3. – С. 1 – 42; Т. 21. – № 4. – С. 43-90; № 5. – С. 91-138; Т. 22. – № 8. – С. 139-154; № 9. – С. 155-170; Т. 23. – № 10. – С. 171-186; № 11. – С. 187-202; № 12. – С. 203-218; 1889. – Т. 24. – № 1. – С. 219-234; 1889. – Т. 24. – № 2. – С. 235-250; 1889. – Т. 24. – № 3. – С. 251-292.
6. Наказы малороссийским депутатам 1767 года ... Предисловие // КС. – 1888. – Т. 20. – № 1/3. – С. II.
7. Алфавитный указатель к наказам малороссийским депутатам 1767 г. // КС. – 1889. – Т. 26. – № 8. – С. I-XX.
8. Коваленко О. Григорій Милорадович і журнал «Киевская старина» / Ольга Коваленко // Сіверянський літопис. – 2007. – № 6. – С. 147-152.
9. Милорадович, граф. [Поправка до передмови публікації «Наказов малороссийским депутатам 1767 года»] / Г. А. Милорадович // КС. – 1888. – Т. 22. – № 9. – Отд.3. – С. 80-81.
10. Наказы малороссийским депутатам 1767 года ... Предисловие // КС. – 1888. – Т. 20. – № 1/3. – С. III.
11. Милорадович, граф. [Поправка до передмови публікації «Наказов малороссийским депутатам 1767 года»] / Г. А. Милорадович // КС. – 1888. – Т. 22. – № 9. – Отд. 3. – С. 80 – 81.
12. Палієнко М. «Киевская старина» у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.). – С. 131.
13. Прошение малороссийского шляхетства и старшин вместе с гетманом о восстановлении разных старинных прав Малороссии, поданное Екатерине в 1764 г. // КС. – 1883. – № 6. – С. 317-345.
14. Литвинова Т. Папери родини Полетик в архівосховищах України та Росії / Т. Литвинова // Архіви України: Науково-практичний журнал. – № 1-6 (259). – 2006. – С. 56.
15. Прошение малороссийского шляхетства и старшин ... – С. 318.
16. Струкевич О. К. Про остаточне знищення гетьманства на Україні та заснування другої Малоросійської колегії / О. К. Струкевич // УІЖ. – 1993. – № 7-8. – С. 85-101.
17. Речь о поправлении состояния Малороссии // КС. – 1882. – № 10. – С. 119-125.
18. Литвинова Т. Ф. Суспільна думка України другої половини XVIII – першої половини XIX ст.: Григорій і Василь Полетики: дис. ... канд. іст. наук / Литвинова Тетяна Федорівна; Дніпропетр. держ. ун-т. – Д., 1993. – С. 117.
19. Китицин П. Голос запорожского депутата во всероссийском собрании депутатов 1768 г. / П. А. Китицын // КС. – 1883. – Т. 5. – № 3. – С. 683-687.
20. Там само. – С. 684.
21. А. Л. [Лазаревский А. М.] Отрывки из семейного архива Полетик / А. М. Лазаревский // КС. – 1891. – № 4. – С. 97-116.
22. Там само. – С. 97.
23. Там само. – С. 101.
24. Частная переписка Григория Андреевича Полетики (1750-1784) / Предисл. и примеч. А. М. Лазаревского // КС. – 1893. – № 3. – С. 493-527; № 4. – С. 98-119; № 5. – С. 209-227; № 6. – С. 491-506; № 10. – С. 112-123; № 11. – С. 298-315; 1894. – № 4. – С. 128-145; № 6. – С. 496-513; № 10. – С. 111-135; 1895. – № 5. – С. 239-262; № 6. – С. 350-366; № 7-8. – С. 85-99.
25. Литвинова Тетяна. Папери родини Полетик в архівосховищах України та Росії. – С. 52.

26. Герасименко Неля. Епістолярні джерела у науковій спадщині О. М. Лазаревського / Н. Герасименко // Історіографічні дослідження в Україні. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2007. – № 17. – С. 113.
27. Нос С. Д. Благодарственное письмо Гр. Андр. Полетики своим выборщикам за избрание в звание депутата в комиссию для сочинения проекта нового уложения / С. Д. Нос // КС. – 1890. – № 11. – С. 334-335.
28. Там само. – С. 334.
29. Ефименко П. Один из протестовавших / П. С. Ефименко // КС. – 1882. – Т. 1. – № 3. – С. 602-608.
30. Владимирский-Буданов М. Проекты киевской губернской канцелярии, представленные в елизаветинскую и екатерининскую законодательные комиссии / М. Ф. Владимирский-Буданов // КС. – 1888. – Т. 21. – № 5. – Отд.3. – С. 37-43.
31. Щербина В. Эпизод при выборах в законодательную комиссию 1767 г. / В. И. Щербина // КС. – 1896. – Т. 54. – № 7-9. – Отд.2. – С. 20-24.
32. Там само. – С. 22-24.
33. Василенко Н. П. К истории малорусской историографии и малорусского общественного строя (Заметки по поводу статей В. А. Мякотина «Прикрепление крестьянства левобережной Малороссии в XVIII столетии» в «Русск. Богатстве» 1894 г. № 2, 3 и 4) / Н. П. Василенко // КС. – 1894. – Т. 47. – № 11. – С. 242-270; № 12. – С. 402-424.
34. Там само. – С. 249.
35. Иконников В. С. Киев в 1654-1855 гг. Исторический очерк / В. С. Иконников // КС. – 1904. – № 9. – С. 213-274; № 10. – С. 1-64; № 11. – С. 155-216; № 12. – С. 516-685.
36. Иконников В. С. // КС. – 1904. – № 9. – С. 250-251.
37. Багалея Дмитрий. К истории Екатерининской комиссии для составления проекта Нового Уложения / Д. И. Багалея // КС. – 1885. – Т. 13. – № 9. – С. 1-30.
38. Там само. – С. 3; 8-12; 15; 18.
39. Теличенко Ив. Сословные нужды и желания малороссиян в эпоху екатерининской комиссии / И. В. Теличенко // КС. – 1890. – Т. 30. – № 8. – С. 161-191; № 9. – С. 390-419; Т. 31. – № 10. – С. 94-122; № 11. – С. 251-272; № 12. – С. 471-493; 1891. – Т. 32. – № 1. – С. 73-97; № 2. – С. 232-254.
40. Теличенко Ив. // КС. – 1890. – Т. 30. – № 8. – С. 162.
41. Там само. – С. 163.
42. Миллер Д. Очерки из истории и юридического быта старой Малороссии. Превращение козацкой старшины в дворянство / Д. П. Миллер // КС. – 1897. – Т. 56. – № 1. – С. 1-31; № 2. – С. 188-220; № 3. – С. 351-374; № 4. – С. 1-47.
43. Там само. – 1897. – № 1. – С. 14.
44. Там само.
45. Там само. – С. 21; 24; 26.
46. П-ко Вл. [Пархоменко В. А.]. Конец старой Малороссии (1733-1786 гг. в истории Левобережной Украины) / В. А. Пархоменко // КС. – 1905. – № 11-12. – С. 343-349.
47. Доманицький В. Колись і тепер (Депутати з України в Комісії року 1767 і теперішні послы до Державної Думи) / В. М. Доманицький // КС. – 1906. – Т. 93. – № 5/6. – Отд.2. – С. 31-37.
48. Там само. – С. 33.
49. Там само. – С. 37.

Анатолій Мирончук

Историографическая традиция Законодательной комиссии 1767-1768 гг. на страницах украинского журнала «Киевская старина» (1882-1906)

В статье проанализирован вклад журнала «Киевская старина» в формирование историографической традиции Законодательной комиссии 1767-1768 гг.

Ключевые слова: *Законодательная комиссия 1767-1768 гг., «Киевская старина», историографическая традиция.*

Anatolii Myronchuk

Historiographical tradition of the Legislative Commission of 1767-1768 in the pages of the Ukrainian magazine «Kiyevskaya starina» (1882-1906)

The article analyzes the contribution of the magazine «Kiyevskaya starina» in the formation of the historiographical tradition of the Legislative Commission of 1767-1768.

Key words: *the Legislative Commission of 1767-1768, «Kiyevskaya starina», historiography tradition.*